

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów używanych w pracy	9
WSTĘP.	11
Rozdział 1. TERRORYZM. ASPEKTY TEORETYCZNO-METODOLOGICZNE	27
1.1. Istota terroryzmu	27
1.1.1. Problem przemocy politycznej	27
1.1.2. Geneza i historia nowożytnego terroryzmu	30
1.1.3. Istota terroryzmu współczesnego	33
1.1.3.1. Próba zdefiniowania zjawiska	33
1.1.3.2. Czynniki i źródła warunkujące pojawienie się zjawiska terroryzmu	40
1.1.3.2.1. Źródła kulturowe	40
1.1.3.2.2. Czynniki polityczno-organizacyjne	42
1.1.3.2.3. Zmienne społeczno-ekonomiczne	44
1.1.3.2.4. Czynniki techniczno-technologiczne	47
1.2. Typologie terroryzmu i organizacji terrorystycznych	49
1.2.1. Wybrane aspekty teoretyczne	49
1.2.2. Przykładowe typologie terroryzmu	51
1.2.2.1. Kryterium podmiotowe	51
1.2.2.2. Podział oparty na orientacji politycznej	52
1.2.2.3. Kryterium celu	55
1.2.3. Typologie organizacji terrorystycznych	56
1.3. Teoria terroryzmu	63
1.3.1. Terroryzm w teoriach politycznych i teoriach stosunków międzynarodowych	63
1.3.1.1. Teoria anarchizmu wobec zagadnienia terroryzmu.	63
1.3.1.2. Koncepcja „islamofaszyzmu” a terroryzm	65
1.3.1.3. Terroryzm a teoria hegemonicznej zmiany	66
1.3.2. Teorie socjologiczne	66
1.3.2.1. Koncepcja społecznego uczenia się.	66
1.3.2.2. Teoria relatywnej deprivacji.	67
1.3.2.3. Koncepcja ucisku społecznego	69
1.3.2.4. Teoria kultury narodowej	69
1.3.2.5. Koncepcja społecznego reduktonu	70
1.3.3. Teorie ekonomiczne a terroryzm: przykład koncepcji racjonalnego wyboru	71
1.3.4. Teorie psychologiczne	73
1.3.4.1. Teorie psychoanalityczne	73
1.3.4.1.1. Teoria tożsamości	73
1.3.4.1.2. Koncepcja frustracji – agresji	74
1.3.4.1.3. Teoria narcyzmu.	75
1.3.4.1.4. Koncepcja paranoi	76
1.3.4.1.5. Teoria abolutystyczna/apokalpityczna	77
1.3.4.2. Teorie niepsychonalityczne	78

1.3.4.2.1. Koncepcje kognitywne.	78
1.3.4.2.2. Teoria poszukiwania nowości	79
1.3.4.2.3. Koncepcja upokorzenia i zemsty	79
1.3.5. Przegląd pozostałych podejść teoretycznych	80
1.3.5.1. Teorie kryminologiczne.	80
1.3.5.2. Teorie biologiczne	80
Rozdział 2. FUNDAMENTALIZM RELIGIJNY I TERRORYZM MOTYWOWANY	
RELIGIĄ.	83
2.1. Istota fundamentalizmu religijnego.	83
2.2. Geneza i ewolucja współczesnego fundamentalizmu islamskiego	89
2.3. Istota terroryzmu religijnego.	94
2.4. Geneza i historia terroryzmu religijnego.	98
2.4.1. Zeloci – sykariusze.	98
2.4.2. Nizarycy ismailici – asasyni	99
2.4.3. Thugowie – terror w imię boginii Kali	101
2.4.4. Inne przykłady	101
2.5. Najważniejsze oblicza współczesnego terroryzmu religijnego	102
2.5.1. Terroryzm żydowski	102
2.5.2. Terroryzm chrześcijański	104
2.5.2.1. Milicje odwołujące się do ideologii chrześcijańskiej	104
2.5.2.2. Ruch Tożsamości Chrześcijańskiej (Christian Identity Movement)	105
2.5.2.3. Narody Aryjskie (Aryan Nations)	108
2.5.3. Terroryzm islamski	109
2.5.3.1. Hezbollah i Iran – terroryzm sponsorowany przez państwo islamskie	109
2.5.3.2. Terroryzm islamski a walka o sprawę palestyńską	111
2.5.3.2.1. Palestyński Islamski Dżihad	111
2.5.3.2.2. Hamas (Islamski Ruch Oporu)	116
2.5.3.2.3. Inne islamskie organizacje terrorystyczne działające na obszarze Autonomii Palestyńskiej i Izraela.	120
2.5.3.3. Islamskie organizacje terrorystyczne nie związane z salafickim ruchem globalnego dżihadu	121
2.5.3.3.1. Organizacja Ludowych Mudżahedinów Iranu	121
2.5.3.3.2. Społeczeństwo przeciwko gangsteryzmowi i narkotykom (Republika Południowej Afryki)	124
2.5.4. Terroryzm religijny a współczesne sekty: przykład Aum Shinrikyo (Najwyższa Prawda)	126
Rozdział 3. ŹRÓDŁA I EWOLUCJA SALAFICKIEJ IDEOLOGII GLOBALNEGO DŻIHADU	131
3.1. Źródła i prekursorzy ideologii salafickiego dżihadu	131
3.1.1. Istota oraz geneza salafizmu i dżihadyzmu.	131
3.1.1.1. Salafizm.	134
3.1.1.2. Dżihadyzm	137
3.1.2. Prekursorzy salafickiej ideologii dżihadu	139
3.1.2.1. Taki Al-Din Ahmad Ibn Tajmijja	139
3.1.2.2. Muhammad ibn Abd al-Wahhab.	140
3.1.2.3. Muhammad Raszid Rida	141
3.1.2.4. Hassan al-Banna	141
3.1.2.5. Maulana Maududi	142

3.1.2.6. Sajjid Kutb.	143
3.1.2.7. Szukri Mustafa	145
3.1.2.8. Muhammad Abd al-Salam al-Faradž	146
3.2. Salaficka ideologia globalnego dżihadu	147
3.2.1. Główni ideolodzy	147
3.2.1.1. Abdullah Jusuf Azzam	149
3.2.1.2. Osama bin Laden	151
3.2.1.3. Ajman al-Zawahiri	152
3.2.1.4. Abdul-Kadir ibn Abd al-Aziz	155
3.2.1.5. Abu Muhammad al-Makdisi	157
3.2.1.6. Abu Musab al-Suri	160
3.2.1.7. Abu Katada al-Fillistini	166
3.2.1.8. Jusuf al-Ajiri	168
3.2.1.9. Abu Jahja al-Libi	169
3.2.1.10. Sulaiman al-Ulwan	172
3.2.1.11. Anwar al-Awlaki	173
3.2.2. Główne założenia doktrynalne	175
3.2.2.1. Akidah	176
3.2.2.2. Tauhid	178
3.2.2.3. Takfir	179
3.2.2.4. Al-wala wal-bara	180
3.2.2.5. Dżihad	181
3.3. Z kim, w jakim celu i w jaki sposób walczą globalni dżihadysty?	183
3.3.1. Od dżihadu lokalnego do dżihadu globalnego	183
3.3.1.1. „Wróg bliski”	184
3.3.1.2. „Wróg daleki”	185
3.3.2. Strategia walki	186
3.3.3. Rekrutacja i trening terrorystyczny	193
3.3.4. Taktyka walki	207
Rozdział 4. GENEZA I STRUKTURA SALAFICKIEGO RUCHU GLOBALNEGO	
DŻIHADU	215
4.1. Salaficki ruch globalnego dżihadu – istota i geneza	215
4.2. Płaszczyzny funkcjonowania wybranych elementów salafickiego ruchu globalnego dżihadu	217
4.2.1. Islamskie „biura rekrutacyjne” i narodziny Al-Kaidy	217
4.2.1.1. Powstanie struktury centralnej	217
4.2.1.2. Struktura organizacyjna jądra (klasyczna Al-Kaida) – organy zarządzające: skład i kompetencje	222
4.2.1.2.1. Emir i jego zastępca	226
4.2.1.2.2. Rada Konsultacyjna	226
4.2.1.2.3. Komitet Wojskowy	228
4.2.1.2.4. Komitet Polityczny	231
4.2.1.2.5. Komitet Informacyjny	232
4.2.1.2.6. Komitet do spraw Bezpieczeństwa	233
4.2.1.2.7. Komitet Finansowo-Administracyjny	236
4.2.2. Światowy Front Islamski	241
4.2.3. Quasi-autonomiczne komórki i sieci komórek operacyjnych	243
4.2.3.1. „Al-Kaida w Iraku” (AKI)	244
4.2.3.2. „Al-Kaida na Półwyspie Arabskim” (AKPA)	249
4.2.3.3. „Al-Kaida w Islamskim Magrebie” (AKIM)	252
4.2.4. Organizacje „afiliowane” przy jądrze ruchu	259

4.2.4.1. Organizacje z regionu Bliskiego Wschodu	262
4.2.4.1.1. Al-Dżaisz Al-Kuds Al-Islami oraz Al-Kaida Al-Dżihad Wilajat Filastin (Autonomia Palestyńska)	262
4.2.4.1.2. Ansar Al-Islam (Irak)	262
4.2.4.1.3. Asbat al-Ansar i Fatah al-Islam (Liban).	264
4.2.4.1.4. Islamska Armia Adenu-Abjanu (Jemen).	267
4.2.4.1.5. Islamski Front Bojowników Wielkiego Wschodu (Turcja).	267
4.2.4.2. Organizacje z regionu Azji Środkowej i Południowej	269
4.2.4.2.1. Islamski Ruch Uzbekistanu i Islamska Unia Dżihadu (Uzbekistan)	269
4.2.4.2.2. Laszkar-i-Taiba, Dżaisz-i-Muhammad, Harakat-ul-Mudżahiden (Kaszmir)	271
4.2.4.2.3. Sipah-i-Sahaba, Laszkar-i-Dżangwi oraz Terik-i-Taliban (Pakistan, Indie).	274
4.2.4.2.4. Harakat-ul-Dżihad-al-Islami (Bangladesz)	277
4.2.4.3. Organizacje z regionu Azji Południowo-Wschodniej	278
4.2.4.3.1. Dżemaa Islamija (Indonezja)	278
4.2.4.3.2. Abu Abu Sajjaf (al-Harakat al-Islamija) (Filipiny)	281
4.2.4.4. Organizacje z regionu Afryki Północnej i Wschodniej	282
4.2.4.4.1. Marokańska Islamska Grupa Walcząca, Salafija Dżihadija oraz Al-Takfir Wal-Hidżra (Maroko)	282
4.2.4.4.2. Islamska Grupa Zbrojna oraz Salaficka Grupa Modlitwy i Walki (Algieria).	285
4.2.4.4.3. Libijska Islamska Grupa Walcząca (Libia)	289
4.2.4.4.4. Tunezyjska Grupa Walcząca (Tunezja)	293
4.2.4.4.5. Al-Ittihad al-Islamija i Al-Szabab (Somalia)	294
4.2.4.4.6. Erytrejski Ruch Islamskiego Dżihadu (Erytrea)	300

Rozdział 5. EWOLUCJA AKTYWNOŚCI SALAFICKIEGO RUCHU GLOBALNEGO DŻIHADU W WYBRANYCH REGIONACH ŚWIATA	303
5.1. Wprowadzenie	303
5.2. Aktywność terrorystyczna dżihadystów w Azji	304
5.2.1. Arabia Saudyjska – ewolucja aktywności „Al-Kaidy na Półwyspie Arabskim”.	305
5.2.2. Jemen: obszar działalności „Al-Kaidy na Półwyspie Arabskim” i organizacji afiliowanych	308
5.2.3. Liban: obszar aktywności Asbat al-Ansar i Fatah al-Islam	313
5.2.4. Irak: ewolucja działalności „Al-Kaidy w Iraku”	314
5.2.5. Afganistan i Pakistan: aktywność ruchu dżihadystów w obszarze przygranicznym	318
5.2.6. Indonezja: Dżemaa Islamija i zamachy na Bali	322
5.2.7. Indie: zamach w Bombaju i internacjonalizacja dżihadu	327
5.2.8. Turcja – rozbudowa wpływów ruchu dżihadystów na początku XXI wieku	331
5.3. Działalność uczestników ruchu dżihadystów na obszarze Europy	333
5.3.1. Hiszpania: ewolucja aktywności komórek operacyjnych i zamachy w Madrycie	336
5.3.1.1. Powstanie i ewolucja komórek operacyjnych ruchu dżihadystów	336
5.3.1.2. Zamachy w Madrycie z 11 marca 2004 r.	338

5.3.1.3. Wielka Brytania: aktywność trzech generacji dżihadystów na przełomie XX i XXI wieku	343
5.3.2.1. Komórki z Luton i Londynu – meczet przy Finsbury Park i grupa zamachowców z 2005 r.	343
5.3.2.2. Zamachy w Londynie z 7 i 21 lipca 2005 r.	346
5.3.2.3. Ewolucja sieci terrorystycznej ruchu dżihadystów po 2005 r.	351
5.3.3. Francja: aktywność drugiego pokolenia dżihadystów.	352
5.3.4. Dania: azyl dla terrorystów ruchu i kryzys z 2006 r.	353
5.3.5. Belgia i Holandia: aktywność tzw. „komórek wspomagających” i operacyjnych	355
5.3.6. Włochy: mediolańska sieć komórek ruchu	357
5.3.7. Niemcy: baza dla globalnych działań dżihadystów	360
5.3.8. Bośnia-Hercegowina: partycypacja dżihadystów w wojnie na Bałkanach	364
5.3.9. Czeczenia: pomiędzy dżihadem lokalnym a globalnym.	368
5.4. Aktywność ruchu dżihadystów na kontynencie afrykańskim	371
5.4.1. Ewolucja działalności na obszarze Afryki Północnej	371
5.4.1.1. Algieria: aktywność „Al-Kaidy w islamskim Magrebie”	371
5.4.1.2. Egipt: intensyfikacja działań terrorystycznych na przełomie XX i XXI wieku	374
5.4.1.3. Libia: obszar aktywności AKIM i organizacji afiliowanych.	378
5.4.1.4. Maroko: zamach w Casablance w 2003 roku	379
5.4.2. Ewolucja działalności na obszarze Afryki Wschodniej	381
5.4.2.1. Sudan: bazy szkoleniowe Al-Kaidy w pierwszej połowie lat dziewięćdziesiątych XX wieku	381
5.4.2.2. Somalia: obszar aktywności Al-Szabab	382
5.4.2.3. Kenia i Tanzania: aktywność komórek operacyjnych pod koniec XX wieku	382
5.5. Wybrane aspekty działalności ruchu dżihadystów w Ameryce Północnej i Południowej	384
5.5.1. USA: ewolucja struktur operacyjnych ruchu dżihadystów na przełomie XX i XXI wieku	384
5.5.1.1. Lata dziewięćdziesiąte XX wieku – proces powstawania komórek operacyjnych	384
5.5.1.2. Zamachy z 11 września 2001 r. – kulminacyjny etap aktywności ruchu dżihadystów	389
5.5.1.3. Okres po 11 września 2001 r. – regres aktywności operacyjnej	291
5.5.2. Pozostałe przykłady aktywności ruchu w obu Amerykach.	394
5.5.2.1. Działalność komórek operacyjnych ruchu w Kanadzie	394
5.5.2.2. Wybrane przykłady aktywności dżihadystów w krajach Ameryki Łacińskiej	396
Rozdział 6. SPOSOBY I EFEKTYWNOŚĆ PRZECWDZIAŁANIA ZAGROŻENIU TERRORYSTYCZNEMU ZE STRONY SALAFICKIEGO RUCHU GLOBALNEGO DŻIHADU	399
6.1. Istota antyterroryzmu i kontrterroryzmu	399
6.2. Podstawowe założenia skutecznej strategii antyterrorystycznej	402
6.3. Przykłady i ocena działań antyterrorystycznych i kontrterrorystycznych podejmowanych przeciwko salafickiemu ruchowi globalnego dżihadu	406
6.3.1. Działania o charakterze niemilitarnym	406
6.3.1.1. Działania unilateralne Stanów Zjednoczonych	406

6.3.1.2. Działania multilateralne podjęte przez organizacje międzynarodowe	407
6.3.1.2.1. Działania multilateralne podjęte przez organizacje międzynarodowe	407
6.3.1.2.2. Organizacja Narodów Zjednoczonych a problem międzynarodowego terroryzmu motywowanego religią	410
6.3.1.2.3. Unia Europejska a zagrożenie terroryzmem islamskim w Europie	414
6.3.2. Działania o charakterze militarnym	418
6.3.2.1. Przykłady działań Stanów Zjednoczonych	418
6.3.2.1.1. Ewolucja strategii walki z zagrożeniem terrorystycznym	418
6.3.2.1.2. Globalna „wojna z terroryzmem” i tzw. „zamorskie operacje nadzwyczajne” – założenia, przebieg, kontrowersje	425
6.3.2.1.2.1. Geneza i podstawowe założenia globalnej wojny z terroryzmem	425
6.3.2.1.2.2. Przebieg działań militarnych	428
6.3.2.1.2.2.1. Operacja „Trwała Wolność” w Afganistanie	428
6.3.2.1.2.2.2. Operacja „Iracka Wolność”	430
6.3.2.1.2.2.3. Operacje w Afryce i Azji Południowo-Wschodniej	432
6.3.2.1.2.3. Kontrowersje i ocena efektów	433
6.3.2.2. Rosja wobec zagrożenia terroryzmem islamskim	434
6.4. Sposoby i skuteczność przeciwdziałania nowym zagrożeniom dla bezpieczeństwa międzynarodowego ze strony salafickiego ruchu globalnego dżihadu	436
6.4.1. Megaterroryzm	436
6.4.1.1. Skala zagrożenia użyciem broni CBRN	436
6.4.1.1.1. Stopień zagrożenia użyciem broni biologicznej	440
6.4.1.1.2. Próby wejścia w posiadanie i użycia broni chemicznej.	441
6.4.1.1.3. Próby zdobycia broni radiologicznej	443
6.4.1.1.4. Zagrożenie użyciem broni atomowej	443
6.4.1.2. Sposoby i skuteczność przeciwdziałania megaterroryzmowi	446
6.4.2. Cyberterroryzm i tzw. „e-dżihad”	447
6.4.2.1. Poziom zagrożenia	447
6.4.2.2. Sposoby i skuteczność przeciwdziałania cyberterroryzmowi i „e-dżihadowi”	453
UWAGI KOŃCOWE	457
Spis tabel, rysunków, diagramów, wykresów i map zawartych w pracy	462
Aneksy	465
Bibliografia	485

WYKAZ SKRÓTÓW UŻYWANYCH W PRACY

AAA	– <i>Asbat al-Ansar</i> (Liga Zwolenników)
AAI	– <i>Ansar al-Islam</i> (Zwolennicy Islamu)
ADAKAI	– <i>Al-Dżaisz Al-Kuds Al-Islami</i> (Islamska Armia Jerozolimy)
AIAI	– <i>Al-Ittihad al-Islamija</i>
AKADWF	– Al-Kaida al-Dżihad Wilajat Filastin (Baza Dżihadu na Obszarze Palestyny)
AKI	– Al-Kaida w Iraku
AKIM	– Al-Kaida w Islamskim Magrebie
AKPA	– Al-Kaida na Półwyspie Arabskim
APTŚ	– Agencja Pomocy na rzecz Trzeciego Świata
ATWH	– <i>Al-Takfir wal-Hidżra</i> (Wykluczenie i Banicja)
BPAM	– Biuro Pomocy Arabskim Mudżahedinom
DI	– <i>Dżamaa Islamija</i> (Organizacja Islamska)
DIM	– <i>Dżaisz-i-Muhammad</i> (Żołnierze Mahometa)
DRCI	– Dżihad na Rzecz Czystego Islamu
ERID	– Erytrejski Ruch Islamskiego Dżihadu
ETA	– Euskadi ta Askatasuna (Kraj Basków i Wolność)
FAI	– <i>Fatah al-Islam</i> (Zwycięstwo Islamu)
FAOP	– Federalnie Administrowane Obszary Plemienne [Pakistan].
FARC	– Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia (Rewolucyjne Siły Zbrojne Kolumbii)
FIS	– <i>Front Islamique du Salut</i> (Islamski Front Ocalenia)
GIA	– <i>Groupe Islamique Armé (al-Dżamaa al-Islamija al-Musallah)</i> – Islamska Grupa Zbrojna
GSPC	– <i>Groupe Salafiste pour la Prédication et le Combat (al-Dżamaa al-Salafija li l- Dawati wa l-Kital)</i> – Salaficka Grupa Modlitwy i Walki
GWzT	– Globalna Wojna z Terroryzmem
HUDAI	– <i>Harakat-ul-Dżihad-al-Islami</i> (Islamski Ruch Świętej Wojny)
HUM	– <i>Harakat-ul-Mudżahedin</i> (Ruch Bojowników Świętej Wojny)
IAAA	– Islamska Armia Adenu-Abjanu
IED	– Improvised Explosive Devices (Improwizowane Ładunki Wybuchowe)
IFBWW	– Islamski Front Bojowników Wielkiego Wschodu (Turcja)
IGZ	– Islamska Grupa Zbrojna
IM	– Indyjscy Mudżahedini
IPI	– Islamskie Państwo w Iraku
IRA	– <i>Irish Republican Army</i> (Irlandzka Armia Republikańska)
IRU	– Islamski Ruch Uzbekistanu

IUD	– Islamska Unia Dżihadu
KIP	– Komitet Islamski na rzecz Palestyny
LID	– <i>Laszkar-i-Dżangwi</i> (Armia Dżangwiego)
LIGW	– Libijska Islamska Grupa Walcząca
LIT	– <i>Laszkar-i-Taiba</i> (Armia Ubogich)
MFD	– Międzynarodowa Fundacja Dobroczytna
MIGW	– Marokańska Islamska Grupa Walcząca
NA	– Narody Aryjskie
NSB USA 2002	– Narodowa Strategia Bezpieczeństwa USA z 2002 r.
NSWT2003	– amerykańska Narodowa Strategia Walki z Terroryzmem z 2003 r.
OLMI	– Organizacja Ludowych Mudżahedinów Iranu
PWSS-RA	– Połączone Wspólne Siły Specjalne w Rogu Afryki
RKM	– Rada Konsultacyjna Mudżahedinów (Irak)
RMBŚW	– Ruch Młodych Bojowników Świętej Wojny (Somalia)
SD	– <i>Salafija Dżihadija</i> (Dżihad na rzecz Czystego Islamu)
SGMiW	– Salaficka Grupa Modlitwy i Walki (Algieria)
SIS	– <i>Sipah-i-Sahaba</i> (Armia Towarzyszy Proroka)
SNP	– Sekta Najwyższa Prawda (Japonia)
SPGiN	– Społeczeństwo Przeciwko Gangsteryzmowi i Narkotykom
SPNiP	– Społeczeństwo Przeciwko Narkotykom i Przemocy
SPPiN	– Społeczeństwo Przeciwko Przestępczości i Narkotykom
SRGD	– Salaficki Ruch Globalnego Dżihadu
TCh	– Tożsamość Chrześcijańska
TIT	– <i>Terik-i-Taliban</i> ([Pakistański] Ruch Studentów)
TGW	– Tunezyjska Grupa Walcząca
UTI	– Unia Trybunałów Islamskich
WISE	– World Islam and Studies Enterprise
WMD	– Weapons of Mass Destruction